

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Specvlativæ

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

II. De Relationibus divinis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38884

Dices 2. Vel Spiritus sanctus habet per accidens, quod procedat ut similis principio producenti, vel id habet formaliter, & per se, ex vi suæ processionis: at prius dici non potest, quia alioqui sequeretur, Spiritum sanctum esse Deum per accidens duntaxat, quod dici non potest. Ergo posterius verum est, adeoque processio Spiritus sancti est vera generatio. *Respondeo* non convenire per accidens Spiritui sancto, quod procedat ut similis in eadem numero natura, neque etiam per se, ut procedit per voluntatem divinam, sed per se quatenus est processio in natura divina.

CAPUT II.

De relationibus Divinis.

RESOLUTIO I. *In Deo ponenda sunt relationes reales.*] EST DE FIDE, probaturque 1. ex Scriptura, quæ agit de personis divinis sub nominibus relativis Patris, Filij, & Spiritus sancti. At nulla ratio est cur dicamus ea propriè illis non convenire. *Confirmatur*, nam usurpantur in forma baptismi: debent autem formæ Sacramentorum sumi in propria significatione, & speciatim baptismus, cum sit Sacramentum fidei, seu veluti prima fidei professio, debet constare verbis propriis, quæ nobis personas divinas sub vera aliqua & propria ratione representent, ne fides nostra deceptioni obnoxia sit.

Probat 2. Nam inter producents, & productum, ejusdem ordinis, est vera & realis relatio, ut patet ex Philosophia; at in divinis una persona producit aliã, ergo inter illas est vera relatio principii producentis, ad terminum productum, & termini producti, ad principium producents. *Confirmatur*, nam personæ divinæ inter se non possunt distingui realiter, nisi per aliquid relativum, siquidem quoad absoluta planè idem sunt: ergo cum fides doceat, in Deo tres esse personas realiter distinctas, consequenter fatendum est in

est in eo esse relationes reales, per quas constituantur, & distinguantur.

Hoc autem ita intelligendum, ut relationes illæ sint reales, non tantum quatenus identificantur cum essentia divina, sed etiam quatenus inter se distinguuntur, secundum proprias rationes relativas; cum enim personæ divinæ realiter inter se distinguantur, idque per relationes, essentia enim una est in omnibus, consequens est ejusmodi relationes sub proprio conceptu relationum, seu ut dicunt ad, esse verè reales.

Nota 1. Eam esse relationem rationis, quæ ex operatione, seu cognitione intellectus resultat in objecto cognito, non autem eam quæ consequitur opus intellectus, in ipso intellectu, ut realiter producente suum terminum; ista enim est realis.

Nota 2. Quod relatio divina cum non sit accidens sed substantia perfectissima, non debet supponere subjectum cui inexistat, aut fundamentum à quo pendeat. Unde etiam non debet supponere distinctionem extremorum, quæ per illam referuntur, sed potest ipsa talem distinctionem primò constituere.

Nota 3. Ex positione relationum in Deo, non bene colligi dependentiam unius personæ ab alia; quia persona producens & producta habent eandem naturam independentem, & à se existentem. *Nec refert* quod dici solet, relata à se mutuo pendere, sensus enim est, unum inferre aliud, seu uno posito, aliud poni; quod sine propria dependentia fieri potest.

Nota 4. Etsi Pater ut principium Filij, realiter ad illum referatur, Deum tamen ut principium creaturarum, realiter ad illas non referri. Et ratio discriminis est, quia Filius est ejusdem ordinis cum Patre: at creaturæ infinitè à Deo distant.

RESOLUTIO II. *In Deo sunt quatuor relationes reales, nempe Paternitas, Filiatio, spiratio activa, & passiva, non autem plures.* **PRIOR PARS PROBATUR** ex dictis; nã in Deo sunt duæ processiones, alia
per

per intellectum, alia per voluntatem, per primam procedit Filius à Patre, per secundam Spiritus sanctus à spiratore. Quare in Deo sunt quatuor reales relationes ante memoratae.

Nota, etsi in Deo sint quatuor relationes, non propterea in eo poni quatuor res. Et cum dicitur, multiplicato inferiori, multiplicatur superius, respondendum id verum esse, quando inferius multiplicatur ratione alicujus intrinseci, non autem si multiplicetur propter aliquid extrinsecum, ut hic contingit; quatenus eadem entitas quae respiciebat Filium, jam respicit Spiritum sanctum, tanquam terminum distinctum à Filio; unde paternitas, & spiratio activa sunt duae relationes, & unica res.

Posterior pars suadetur etiam ex dictis, nam relationes divinae sequuntur ex processibus, quae tantum sunt duae, altera per intellectum, altera per voluntatem; cuilibet autem processioni respondent duae relationes tantum, priori quidem paternitas & filiationis, posteriori vero spiratio activa & passiva; unde sequitur relationes divinas esse duntaxat quatuor.

Dices, in Deo adhuc esse alias relationes, nimirum identitatis, & aequalitatis, & similitudinis. Verum istae relationes non sunt reales, sed rationis duntaxat, cum non habeant fundamentum realiter distinctum. Una siquidem persona est idem cum alia, & aequalis, ac similis illi ratione ejusdem naturae divinae, quae est in omnibus.

RESOLUTIO III. *Relationes divinae inter se distinguuntur realiter.* EST DE FIDE, probaturque ex Concilio Toletano undecimo, in confessione fidei, ubi dicitur, in relatione personarum numerum cerni; & postea habentur verba illa, hoc solo numerum insinuant, quod ad invicem sunt, & in hoc numero carent, quod in se sunt. Item ex Florentino *sessione 18.* ubi Joannes Theologus ait ex sententia omnium Graecorum & Latinorum, solam relationem divina processione personas multiplicare, ita scilicet

ut non

ut non alia ratione quàm vi relationis, una persona distinguatur ab alia.

Ex quibus aliisque similibus sic argumentari possumus 1. Ea quæ faciunt numerum, distinguuntur realiter, atqui relationes divinæ faciunt numerum, ergo, &c. *Confirmatur*, nam ideo essentia divina non facit numerum cum relatione, quia ab ea realiter non distinguitur. 2. Ea distinguuntur realiter, quæ constituunt personas realiter distinctas, relationes divinæ hoc faciunt, ergo, &c. *Confirmatur*, nam persona non distinguuntur per essentiam, ergo per relationes, quæ proinde inter se distingui debent.

Nota tamen 1. Spirationem activam etsi realiter distinguatur à spiratione passiva, non ita distingui à paternitate, aut filiatione, ut patet ex communi sententia, contra Durandum; tum quia in divinis omnia sunt unum, nisi ubi obviat relativa oppositio: tum quia in Deo non est quaternitas rerum, ut statutum est in Conc. Lateran. referturque in capite, *Damnamus*, De summa Trinitate: tum denique, quia qualibet persona divina est omnino simplex, cujus oppositum sequeretur, si spiratio activa, quæ est in Patre & Filio distingueretur realiter à paternitate, & filiatione.

Nota 2. Quod etsi propositio illa paternitas est spiratio activa, à Theologis admittatur in sensu identico, quatenus paternitas & spiratio activa sunt unica res simplicissima, etsi sint duæ relationes; ea tamen communiter negatur, quia si una relatio diceretur de alia, periculum esset ne confunderentur earum termini, qui tamen sunt realiter distincti.

Sed contra hæc dices 1. Eodem modo distinguuntur relationes, ac earum termini: at terminus spirationis activæ realiter distinguitur à terminis paternitatis, & filiationis; ergo & spiratio activa realiter distinguitur à paternitate, & filiatione. *Respondeo* majorem incertam esse in creatis, cum multi existiment, relationem predicamentalem non nisi ratione distingui à fundamen-

damento. Et quamvis in iis certa esset, nihil in Deo concluderet: quia cum Deus sit infinite perfectus, sicut per eandem entitatem intelligit, & vult; ita per eandem est Pater & spirator.

Dices 2. Quando unum absolutum idem est cum alio absoluto, illud etiam idem est, cum omni absoluto ei identificato. Ergo similiter si paternitas, & filiatio idem sunt cum spiratione activa, idem etiam erunt inter se; quod tamen dici non potest. *Respondet* non sequi, & ratio discriminis est, quia unum absolutum identificatum cum tertio, non habet oppositionem cum aliis absolutis, ut patet in attributis divinis, quæ cum essentia identificantur, & inter se: at verò relata, non obstante identificatione cum tertio relativo communi, inter se opponi possunt, ut hinc contingit; & hoc sufficit ut inter se distinguantur.

RESOLUTIO IV. *Relationes divinae non distinguuntur actu ab essentia, imò ex probabiliori sententia, videntur esse de quidditate illius. sicut vice versa essentia divina est de essentia relationum.*] **PRIMA PARS PROBATUR,** tum quia distinctio actualis repugnat summæ simplicitati Dei, ut patet ex aliis dictis; tum quia natura divina est illimitata, adeoque sibi identificat perfectiones omnes, cum quibus oppositionem non habet; cujusmodi sunt relationes personales, quæ licet inter se opponantur, non tamen opponuntur essentia: illud autem vulgare, quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se, non habet locum quando agitur de rebus inter se oppositis, ut hinc contingit, si quidem identificatio cum tertio, non destruit naturam identifierum.

Secunda pars ostenditur, Primò, quia adequatum constitutivum Dei est ipsum esse infinitum, & illimitatum in omni genere perfectionis possibilis, ut alibi diximus; hoc autem implicite involvit omnes perfectiones, tam absolutas quàm respectivas in Deo possibiliter existentes, *Confirmatur,* nam quòd divina
essentia

essentia sit Trinitas personarum, haud dubiè est maxima perfectio; ergo hoc illi debet competere essentialiter: aliàs non esset essentialiter infinite perfecta, sed tantum identicè.

Secundo, si divina essentia non includeret essentialiter personalitates, sequeretur eam non subsistere per aliquid sibi essentialè, seu non habere ex propria & essentiali ratione, quòd subsistat; sequela patet, quia ex communiore sententia de qua inferius, non datur in Deo ulla subsistentia absoluta, sed tantum tres relativæ per quas Deitas subsistit in tribus personis.

Tertiò, ad hoc præsertim moveor, quia nihil ferè contra hanc partem obijcitur, quod æquè non possit in adversarios retorqueri, siue quatenus docent essentiam, & relationem esse unam entitatem simplicissimam, siue quatenus ajunt essentiam esse de conceptu relationis. Quomodo enim potest Pater communicare essentiam, non paternitatem, si essentia & paternitas non sunt duæ entitates distinctæ, sed una simplicissima? Quomodo Pater prius origine quàm generet Filium est completè Deus, si filiatio est realiter, & omninò identicè ipsa divinitas? Quomodo non est verum, divinitatem generare & generari, si paternitas & filiatio, ab ea nullo modo distinguuntur nisi per rationem? Quomodo potest relatio modificare, & veluti determinare essentiam, si ipsa essentia includitur in formali conceptu relationis? Ista sane & similia ab omnibus explicanda sunt per distinctionem virtualem, quæ intra ipsam essentiam Dei poni solet. Quare cum aliunde resolutio proposita ad majorem perfectionem divinitatis conducat, non immeritò ut probabilior amplectenda est.

Tertià pars suadetur, nam quidquid est in Deo, est Deus, ut vulgò docent Theologi, ergo quælibet relatio divina est Deus; At Deus est id quo nihil melius aut perfectius excogitari potest; quare relatio

debet includere deitatem, etiam essentialiter; cum hoc sit perfectius, quam illam includere tantum indentice. *Confirmatur*, nam ratio divina, ut sic, dicit essentialiter modum essendi perfectissimum, atqui modus essendi perfectissimus relationis est, ut explicitè dicat perfectionem respectivam infinitam, implicitè vero involvat omnem perfectionem absolutam.

RESOLUTIO V. *Relationes divina sub proprio & formali conceptu relationum, dicunt perfectionem.*] **PROBATUR PRIMO**, quia quod dicit entitatem, dicit perfectionem, ratio in Deo dicit entitatem, ergo & perfectionem: Major patet ex Metaphysica, nam ens & bonum convertuntur, bonum autem & perfectum idem sunt: probatur minor, nam Pater, verbi causa, distinguitur à Filio per aliquid, ergo per entitatem; ergo cum distinguatur per paternitatem, ut sic, hæc dicit perfectionem aliquam realem verè Patri competentem.

Probaturs secundo, nam illud est perfectum, per quod constituitur persona in ratione personæ, ex S. Thoma 1. p. qu. 29. art. 3. at persona divina constituitur in ratione personæ per relationem, ut infra dicemus, ergo ratio divina, ut sic, dicit perfectionem. *Confirmatur*, quia quod Deitas sit subsistens, est magna perfectio, at non est subsistens, nisi per tres subsistentias relativas, ut inferius dicetur.

Probaturs 3. Nam illud dicit perfectionem, cuius privatio affert imperfectionem: at Deus esset imperfectus, si in eo relationes non essent; sic enim non esset in Deo Trinitas personarum, adeoque nec Pater, nec Filius, nec Spiritus sanctus; sic divinitas non identificaretur tribus suppositis realiter distinctis quæ summa & infinita est perfectio: sic Deus non esset fecundus, nihilque posset producere ad intra, sive per intellectum, sive per voluntatem &c.

Nota 1. Quod sicut paternitas est entitas distincta à filiatione, ita perfectio paternitatis, ut sic, distinguitur à perfectione filiationis, Cum tamen essentia divina,

divina, quæ omnes perfectiones etiam relativas includit, sit in singulis personis, & quælibet persona sit in aliis per circuminfectionem, de qua infra. Hinc absolute dici non potest aliquam perfectionem esse in una persona, quæ non sit in aliis.

Nota 2. Relationes præcisè spectatas dicere tantum perfectionem infinitam in suo genere, paternitatem in ratione paternitatis, & sic de aliis: absolute verò, & ut sunt à parte rei dicere perfectionem simpliciter, & in omni genere infinitam: siquidem quælibet includit essentiam divinam, in qua omnes perfectiones, tam absolute, quàm respectivæ formaliter continentur.

Unde si quis dicat, divinas relationes veluti distinguere specie, quæ autem specie distinguuntur non posse esse æqualis perfectionis: Respondetur id ut summum verum esse de iis, quæ ita distinguuntur inter se, ut nihil habeant commune per quod ejusmodi inæqualitas tollatur; ejus oppositum contingit in relationibus divinis, propter summam identitatem, quam habent cum essentia divina.

CAPUT III.

De Personis divinis in genere.

RESOLUTIO I. *Ratio personæ, eaque realis & positiva ponenda est in Deo.* PRIOR PARS est de fide, ut patebit ex infra dicendis de ternario Personarum numero; est etiam nota lumine naturali, sive in Deo una sit tantum persona, sive plures, de quo postea: *Probat*ur, nam cuicumque competit definitio, competit definitum, atqui definitio personæ Deo competit, ergo & persona. Minor suadet, siquidem persona, ex Boëtio, vulgò definitur, rationalis naturæ individua substantia, seu ut aliqui clarius explicant, substantia intellectualis, completa, singularis, & per se subsistens; hæc autem omnia reperiuntur in Deo, ut per se notum est, cum ipse non sit accidens, sed substantia, eaque intellectualis.